

**ALUSTUS ELINTARVIKEVEROSTA
MOSKOVAN KAUPUNGIN
JA MOSKOVAN KUVERNEMENTIN
PUOLUESOLUJEN SIHTEERIEEN JA VASTAAVIEN
EDUSTAJAIN KOKOUKSESSA
HUHTIKUUN 9 pñä 1921 ⁶⁸**

Toverit. Elintarvikeveron, elintarvikepolitiikan muutosten sekä myös Neuvostovallan talouspolitiikan johdosta joutuu kuulemaan mitä erilaisimpia mielipiteitä, jotka aiheuttavat paljon väärinkäsityksiä. Sallikaa minun jakaa alustustemme aiheet, niinkuin olemme sopineet tov. Kamenevin kanssa, että hän esittää yksityiskohdittain vastikään julkaistut lait. Se on sitäkin tarkoituksenmukaisempaa, koska tov. Kamenev oli puheenjohtajana puolueemme Keskuskomitean alustavasti nimittämässä ja Kansankomissaarien Neuvoston myöhemmin vahvistamassa valiokunnassa, joka monissa neuvotteluissa asiasta kiinnostuneiden hallintolaitosten edustajain kanssa valmisteli kaikki viime aikoina julkaistut lait. Viimeinen näistä laeista hyväksyttiin eilen ja tänään olemme jo voineet lukea sen lehdistä. Jokainen näistä laeista herättää epäilemättä useita käytännöllisiä kysymyksiä, ja on tehtävä melko paljon työtä, jotta kaikki puolueen ja neuvostovirastojen paikalliset työntekijät voisivat riittävän hyvin perehtyä mainittuihin lakeihin ja valmistautua soveltamaan niitä käytännössä oikein eri paikkakunnilla.

Haluaisin kiinnittää huomiotanne kaikkien edellä mainittujen toimenpiteiden yleiseen eli periaatteelliseen merkitykseen. Miten on selitettävissä, että Neuvostovalta ja proletariaatin diktatuuri ovat lähteneet tälle tielle, joka merkitsee vapaan kaupan tunnustamista suuremmassa tai pienemmässä määrin? Missä määrin voidaan sallia vapaan kaupan harjoittamista ja yksityistalouden pitoa sosialistisen talouden rinnalla? Missä määrin voidaan sallia tätä kapitalismin uudelleensyntymistä, joka saattaa näyttää

kiertämättömältä, kun vapaalle kaupalle annetaan vähänkin, vaikkapa rajoitettujakin mahdollisuuksia? Mistä johtuu tällainen muutos, mikä on sen ydinajatus, sen luonne ja merkitys, miten kommunistisen puolueen jäsenten on ymmärrettävä tämä muutos? Miten tämä muutos on selitettävä ja miten on käsitettävä sen käytännöllisen soveltamisen puitteet? Tällainen on suunnilleen se tehtävä, jonka olen asettanut ratkaistavakseni.

Ensimmäisenä on kysymys, mikä on aiheuttanut tämän muutoksen, joka tuntuu monista ylen jyrkältä ja riittämättömästi perustellulta.

Tämän käänteen pohjimmaisena ja tärkeimpänä syynä on tavattomasti kärjistynyt talonpoikaistalouden kriisi, talonpoikaistalouden erittäin vaikea tila, joka vuoden 1921 kevääseen ehdittyä on osoittautunut paljon vaikeammaksi kuin saatettiin ennakolta odottaa, toisaalta taas näin muodostuneen tilanteen seuraukset tuntuvat sekä kulkulaitoksemme että teollisuutemme jälleenrakentamisessa. Haluaisin tähdentää, että kun puhutaan luovutusvelvollisuuden korvaamisesta elintarvikeverolla, kun käsitellään tuon vaihdoksen merkitystä, tehdään eniten virheitä sen takia, ettei syvennytä ajattelemaan, mitä tämä siirtyminen oikeastaan on, mistä ja mihin tämä siirtyminen johtaa. Tavattoman vaikea kriisi talonpoikaistaloudessa, jolle sodan aiheuttaman kaikkinaisen rappioitumisen jälkeen antoi tuhoisan iskun ennenkuulumattoman ankara kato ja sen aiheuttama rehupula, sillä kato kohtasi myös heinäsatoa, sekä karjan hukka, talonpoikaistalouden tuotantovoimien heikkeneminen, talonpoikaistalouden joutuminen monin paikoin useinkin suorastaan puille paljaille — sellainen on talonpoikaistalouden tila vuoden 1921 keväällä. Ja tällöin herää kysymys: missä yhteydessä tämä talonpoikaistalouden tavattoman vaikea kriisi on Neuvostovaltion toimeenpanemaan muutokseen, luovutusvelvollisuuden korvaamiseen elintarvikeverolla? Sanonkin, että ymmärtääksemme tämän toimenpiteen merkityksen meidän on ennen kaikkea kysyttävä: mistä ja mihin me tässä siirrymme?

Kun maassa, jossa talonpoikaisväestö on vallitsevana, tapahtuu työväen vallankumous, kun tehtaat ja rautatiet siirtyvät työväenluokan käsiin, niin mikä on oleva työväenluokan ja talonpoikaiston välisten taloudellisten suhteitten

pääsisältö? Ilmeisesti se, että työläiset valmistavat koko maalle ja siis myös väestön enemmistönä olevalle talonpoikaistolle välttämättömiä tuotteita tehtaissa, jotka tästä lähin kuuluvat heille, kuljettavat niitä omalla rautatiekalustollaan ja jokialuksillaan talonpoikaistolle ja saavat siltä kaikki maataloustuotteiden ylijäämät. Tämä on aivan päivänselvä asia, joka tuskin kaivannee tarkempia selityksiä. Mutta elintarvikeveroa pohdittaessa tämä seikka aina unohdetaan. Kuitenkin se on ehdottomasti otettava huomioon, sillä voidaksemme selvittää, mikä merkitys on elintarvikeverolla, joka on vain siirtymistoimenpide, meidän on käsitettävä selvästi, mihin haluamme päästä. Esittämistäni käy selväksi, että me haluamme ja meidän pitää päästä siihen, että työväenvaltio saisi vaihdon kautta talonpoikaistalouden tuotteita kaikkien talonpoikaiston tarvitsemien ja kulkulaitoksen välityksellä talonpoikaistolle kuljetettavien tuotteiden vastikkeeksi eikä luovutusvelvollisuuden nojalla saatavina ylijäämätuotteina tai verona. Tälle perustalle voidaan rakentaa sosialismiin siirtyneen maan talous. Jos talonpoikaistalous voi kehittyä edelleen, sille on turvattava varmasti myös pitemmälle menevä siirtyminen, ja pitemmälle menevä siirtyminen merkitsee kiertämättömästi sitä, että epäedullisin, takapajuisin talous, pieni ja eristynyt talonpoikaistalous, vähitellen yhdistyen järjestyy yhteiskunnalliseksi, suureksi maanviljelystaloudeksi. Näin ovat sosialistit aina käsittäneet tämän asian. Juuri tällainen on myös kommunistisen puolueemme katsantokanta. Toistan vielä, kaikkein eniten virheitä ja väärinkäsitelyksiä aiheuttaa se, että elintarvikeveroa arvostellaan ottamatta huomioon niiden välttämättömien siirtymistoimenpiteiden erikoista luonnetta, joita tarvitsemme päättäksemme siihen, mihin voimme ja mihin meidän pitää päästä.

Mitä sitten on elintarvikevero? Elintarvikevero on toimenpide, jossa näemme sekä menneisyyden että tulevaisuuden aineksia. Vero merkitsee sitä, että valtio ottaa väestöltä antamatta mitään korvaukseksi. Jos veron suuruus määritellään suunnilleen puoleksi luovutusvelvollisuuden viimevuotisesta määrästä, niin työväenvaltio ei voi pelkästään veron avulla ylläpitää Punaista Armeijaa, koko teollisuutta, koko maataviljelemätöntä väestöä, se ei voi kehittää tuotantoa eikä suhteita ulkomaihin, joiden apua me

tarvitsemme koneiden ja kaluston hankkimiseksi. Työväenvaltio haluaa toisaalta turvautua veroon, määritellen sen tätä ennen voimassa olleeseen luovutusvelvollisuuteen veraten likimäärin puoleksi, ja toisaalta se haluaa vaihtaa teollisuustuotteita talonpoikaistaloudesta liikeneviin ylijäämiin. Verossa on siis osanen entistä luovutusvelvollisuutta ja osanen sitä järjestystä, jota on pidettävä ainoana oikeana, nimittäin sosialististen suurtehtaiden tuotteiden vaihtoa talonpoikaistalouden tuotteisiin työväenluokalle kuuluvan valtiovallan elintarvike-elinten välityksellä, työläisten ja talonpoikien yhteistoiminnan kautta.

Kysyttäessä, miksi meidän on pakko turvautua toimenpiteeseen, josta osanen kuuluu menneisyyteen ja vain osanen suuntautuu oikeaan uomaan, kun sitä paitsi emme ole likimainkaan varmoja siitä, kykenemmekö heti suuntaamaan sen oikeaan uomaan, emmekä tiedä, miten suureksi muodostuu se osanen, jonka saamme suunnatuksi oikeaan uomaan. Miksi meidän on turvauduttava näin puolinaiseen toimenpiteeseen, miksi meidän pitää elintarvike- ja talouspolitiikassamme perustaa laskelmamme tällaisten toimenpiteiden varaan? Mikä on aiheuttanut tämän toimenpiteen? Jokainen luonnollisesti tietää, ettei sen aiheuttajana ole mikään Neuvostovallan halu suosia erikoisesti jotakin tiettyä politiikkaa. Sen on aiheuttanut äärimmäinen puute, tukala tilanne. Te tiedätte, että työväen vallankumouksen voitettua Venäjällä olemme joutuneet imperialistisen sodan jälkeen kestäämään vuosikautia jatkuneen kansalaissodan, ja nyt voidaan liioittelematta sanoa, ettei yksikään imperialistiseen sotaan joutuneista maista, ei niistäkään, jotka kärsivät eniten sen johdosta, että sotaa käytiin niiden alueella, ei yksikään niistä kuitenkaan kärsinyt sodasta niin pahoin kuin Venäjä, sillä me jouduimme neljä vuotta jatkuneen imperialistisen sodan jälkeen kestäämään vielä kolmivuotisen kansalaissodan, joka köyhdytti ja hävitti maata ja huononsi tuotanto-oloja paljon pahemmin kuin ulkoinen sota, sillä tätä sotaa käytiin valtakunnan sydämessä. Tämä kauhea hävitys on perussyynä siihen, miksi me alussa, sodan aikana, varsinkin kun kansalaissota oli eristänyt meistä sellaiset viljaseudut kuin Siperian, Kaukasian ja koko Ukrainan, keskeyttänyt hiilen sekä öljyn kuljetukset ja supistanut muiden polttoaineiden tuontimahdollisuuksia, miksi me silloin, saarretussa linnoituksessa

ollessamme, emme voineet kestää muuten kuin soveltamalla luovutusvelvollisuutta, t.s. ottamalla talonpojilta kaikki ylijäämät mitä suinkin löytyi, jopa ottamalla toisinaan paitsi ylijäämiä myös yhtä ja toista sellaista, minkä talonpoika olisi tarvinnut itse, säilyttääksemme armeijan taistelukuntoisena ja estääksemme teollisuuden täydellisen lamaanutumisen. Tämä tehtävä oli kansalaissodan aikana äärettömän vaikea, ja jos otamme toisten puolueiden arvion siitä, niin ne kaikki julistivat sen kerrassaan ratkaisemattomaksi. Ottakaamme esimerkiksi menshevikit ja eserrät, toisin sanoen pikkuporvaristo ja kulakkien puolue. Nuo puolueet kirkuivat eniten kansalaissodan kriitillisimpinä hetkinä, että bolshevikit ovat ryhtyneet mielettömään yritykseen, että kansalaissotaa ei voida kestää silloin, kun kaikki suurvallat ovat tulleet valkokaartilaisten avuksi. Se oli todellakin äärettömän vaikea, kaikkien voimien jännittämistä vaatinut tehtävä ja se saatiin ratkaistuksi menestyksellisesti vain siksi, että työväenluokan ja talonpoikaiston uhrautuvaisuus oli tuona aikana, voisipa sanoa, ylikuonollista. Työväenluokka ei ole milloinkaan kokenut sellaista ravinnon puutetta, sellaista nälänhätää kuin diktatuurinsa alkuvuosina. Ja on ymmärrettävää, ettei tuon tehtävän ratkaisemiseksi ollut mitään muita mahdollisuuksia kuin luovutusvelvollisuus, jonka nojalla talonpojilta voitiin ottaa kaikki ylijäämät ja osa hänelle välttämätöntäkin. „Kärsi sinäkin nälkää, mutta me kaikki yhdessä viemme asiamme voittoon ja karkotamme Denikinin sekä Wrangelin.” Mitään muuta ratkaisua ei ollut ajateltavissa.

Kysymys ei ole siitä, että oli talousjärjestelmä, talouspoliittinen suunnitelma, jota hyväksyttäessä oli mahdollisuus tehdä valinta tämän tai tuon järjestelmän välillä. Mitään sellaista ei ollut. Ei voitu ajatellakaan teollisuuden jälleenrakentamista silloin, kun ei ollut edes vähimmäismäärää elintarvikkeita ja polttoaineita. Tehtävänä, jonka asetimme itsellemme, oli teollisuuden rippeiden säilyttäminen, etteivät työläiset olisi kokonaan hajaantuneet, ja armeijan säilyttäminen, eikä sitä voitu ratkaista mitenkään muuten kuin korvauksettomalla luovutusvelvollisuudella, sillä paperiraha ei tietenkään ole mikään korvaus. Mitään muuta ulospääsyä meillä ei ollut. Se kaikki on nyt takana-päin ja mainitsin jo teille, mihin me siirrymme. Vero on juuri sellainen toimenpide, jonka avulla tuo siirtyminen

toteutetaan. Jos onnistuisimme jälleenrakentamaan teollisuutemme nopeammin, niin paremman sadon sattuessa voisimme ehkä siirtyä pikemmin teollisuustuotteiden ja maataloustuotteiden vaihtoon.

Monet teistä muistanevat, miten me asetimme IX puoluekokouksessa kysymyksen siirtymisestä taloudelliselle rintamalle. Kaikki huomio oli silloin kiinnitetty tuohon kysymykseen. Luulimme silloin päässeemme eroon sodasta: meidän olimme tehneet porvarilliselle Puolalle sen kannalta ennen kuulumattoman edullisen rauhantarjouksen. Kuten tiedätte, rauhaa ei syntynyt, seurasi Puolan sota ja sen jatkona Wrangel y.m. IX ja X puoluekokousten välinen aika oli melkein yhtäjaksoista sotaa; te tiedätte, että vasta aivan viime aikoina olemme allekirjoittaneet lopullisen rauhan puolalaisten kanssa ja muutama päivä sitten teimme turkkilaisten kanssa rauhansopimuksen, joka on ainoa keino, millä pääsemme irti ainaisista sodista Kaukasiassa. Vasta nyt olemme solmineet Englannin kanssa kauppasopimuksen, jolla on yleismaailmallinen merkitys, Englannin on vasta nyt ollut pakko ryhtyä kauppasuhteisiin kanssamme; esimerkiksi Amerikka kieltäytyy niistä vieläkin. Tämä antaa teille käsityksen siitä, miten työlästä meidän on ollut irrottautua sodasta. Jos olisimme voineet silloin heti toteuttaa puolueen IX edustajakokouksen hahmottelemat suunnitelmat, olisimme tietysti voineet valmistaa paljon enemmän tuotteita.

Luonani kävi tänään tov. Koroljov Ivanovo-Voznesenskista, se on meidän teollistunein, proletaarisin, punaisin kuvernementtimme. Hän esitti numeroita ja tosiasioita. Ensimmäisenä vuotena oli käynnissä enintään kuusi tehdasta eikä yksikään niistä käynyt yhtäjaksoisesti edes täyttä kuukautta. Se oli teollisuudessa täydellistä lama-aikaa. Viime vuonna saatiin ensi kerran käyntiin kaksikymmentä kaksi tehdasta, jotka toimivat pysähtymättä monta kuukautta, eräät puolikin vuotta. Suunnitelmatavoite oli määriteltä 150 miljoonaksi arsinaksi ja viimeisimpien numeroiden mukaan tehtaot valmistivat 117 miljoonaa arsinaa. Polttoaineita ne sitä vastoin saivat vain puolet siitä määrästä, mitä niiden olisi kuulunut saada. Näin kehnosti siellä kävi, eikä niin ole käynyt yksin Ivanovo-Voznesenskissa, vaan koko Venäjän mitassa. Se on johtunut huomattavalta osaltaan talonpoikaistalouden rappioutilasta,

karjan hukasta ja siitä, ettei ole voitu kuljettaa riittävää määrää polttopuita rautatieasemille ja jokilaitureille. Sen johdosta ivanovo-vozesenskilaiset saivat vähemmän halkoja, vähemmän polttoturvetta ja öljyä. Ja on ihme, että he, saadessaan vain puolet tarvittavista polttoaineista, täyttivät 150 miljoonan suuruisesta ohjelmastaan 117 miljoonaa. He kohottivat työn tuottavuutta ja siirsivät työläisiä parhaisiin tehtaisiin, minkä seurauksena olikin suuri tuotosprosentti. Siinä teille hyvä esimerkki ja aivan läheltä, se osoittaa minkälaiseen tilanteeseen olemme joutuneet. Puolueen IX edustajakokouksessa määriteltiin kokonaisuohjelma kankaiden osalta yli 600 miljoonaksi. Nyt emme ole täyttäneet siitä kolmannestakaan, sillä Ivanovo-Voznesenskin kuvernementtikin, joka osoittautui parhaaksi, tuotti vain 117 miljoonaa. Kuvitelkaapa monimiljoonaista Venäjää ja noita 117 miljoonaa kangasarsinaa. Se on mitättömän vähän. Teollisuuden jälleenrakentaminen viivästyi niin suuresti, että näytti aivan mahdottomalta selviytyä siitä vuoden 1921 kevääseen mennessä. Tarvitsimme suurta armeijaa ja sen miesluku oli kohotettu moneksi miljoonaksi; sen nopea kotiuttaminen talvisaikaan oli kulkulaitoksen rappiotilan vuoksi äärettömän työlästä. Selviydyimme siitä kaikesta ennenkuulumattomien ponnistusten hinnalla.

Tällainen on muodostunut tilanne. Ja olisiko muuta ulospääsyä kuin se, että alennetaan luovutusvelvollisuutta niin paljon kuin suinkin mahdollista ja otetaan 423 miljoonan viljapuudan asemesta 240 miljoonaa. Se on vähimmäismäärä, joka on koottava sadon ollessa keskinkertainen, jotta tulisimme edes jotenkuten toimeen. Ja ettei jouduttaisi rajoittumaan siihen, talonpoikaistaloudelle on annettava mahdollisuus elpyä. Nyt tarvitaan toimenpiteitä. Paras toimenpide olisi tietysti suurteollisuuden jälleenrakentaminen. On selvää, että paras ja ainoa taloudellisesti oikea toimenpide olisi se, että laajennettaisiin tehdastuotantoa ja valmistettaisiin enemmän talonpojalle tarpeellisia tuotteita, ei yksin kankaita, joita työntekijä ja hänen perheensä tarvitsevat, vaan myös koneita ja työvälineitä, vaikkapa yksinkertaisimpiakin, sillä niitä talonpoika tarvitsee kipeästi. Mutta metalliteollisuudessa tilanne on käynyt samanlaiseksi kuin kankaidenkin tuotannossa. Tällaiseksi on asemamme muodostunut. Emme ole voineet jälleenrakentaa teollisuutta puolueen IX edustajakokouksen jäl-

keen, sillä jouduimme jälleen vuodeksi sotaan, polttoaineista on puute, kuljetusvälineistä on puute ja talonpoikaistalous on äärimmäisen heikossa tilassa. Mitä me voimme tehdä auttaaksemme talonpoikaistaloutta mahdollisimman tehokkaasti? Ei ole muita keinoja kuin luovutusvelvollisuuden alentaminen, on muutettava se veroksi, jonka suuruus on määritelty sadon ollessa keskinkertainen 240 miljoonaksi, ja huonon satovuoden sattuessa se voi olla vieläkin pienempi, jotta talonpoika tietäisi, että hänen pitää antaa tietty vähimmäismäärä, ja voisi kaikella tarmolla omistautua tuotannolle, niin että jäljelle jäävät tuotteet turvaisivat hänelle sen mitä hän tarvitsee, jotta voitaisiin antaa talonpoikaistaloudelle mahdollisuus kohentua muutenkin kuin teollisuuden avulla — se olisi oikeimmin tehty, se olisi kaikkein järkiperaisintä, mutta siihen ei riitä voimia. Veron suuruus on säädetty pienimmäksi mahdolliseksi, ja sen soveltaminen maaseudulla tulee jo elvyttämään pienteollisuutta, sillä suurteollisuutta me emme voi saada elpymään niin lyhyessä ajassa kuin haluaisimme. Sen on jo todistanut Ivanovo-Voznesenskin ohjelma, joka antoi parhaimman osan siitä, mitä olimme suunnitelleet. On odotettava vielä vuosi, kunnes polttoainevarastot saadaan niin riittäviksi, että voidaan turvata tuotanto kaikilla tehtailla. Olisi hyvä, jos voisimme tehdä sen vuodessa tai vaikkapa kahdessakin. Voimmeko me tyydyttää talonpojan tarpeet? Jos tulisi hyvä sato, se olisi mahdollista.

Kun puolueen edustajakokouksessa käsiteltiin kysymystä elintarvikeverosta, jaettiin edustajille Tilastollisen keskuhallintomme johtajan tov. Popovin kirjanen leipäviljan tuotannosta Venäjällä. Sanottu kirjanen ilmestyy lähipäivinä painosta täydennettynä ja kaikkien pitää tutustua siihen. Se antaa käsityksen leipäviljan tuotannosta ja sen laskelmat on laadittu suorittamamme väestönlaskennan pohjalla, joka antoi tarkat numerotiedot koko väestöstä ja likimääräiset luvut talouksien koosta. Kirjasessa osoitetaan, että sadon suuruuden ollessa 40 puutaa desjatiinalta talonpoikaistalous voisi antaa Neuvosto-Venäjän nykyisen alueen puitteissa 500 miljoonaa puutaa ylijäämiä. Silloin tyydyttäisimme täydellisesti kaupunkilaisväestön tarpeet — 350 miljoonaa puutaa — ja meille jäisi varastoja ulkomaankauppaa varten sekä talonpoikaistalouden kohentamiseen. Kato oli niin suuri, ettemme saaneet keskimäärin enempää

kuin kaksikymmentä kahdeksan puutaa desjatiinalta. Syn-tyi vajuus. Jos laskemme niin kuin tilastotiede laskee, että henkeä kohden tarvitaan kahdeksantoista puutaa, niin joka hengeltä on otettava pois kolme puutaa ja jätettävä kaikki talonpojat tietyssä määrin niukalle ravinnolle, jotta armeijalle ja teollisuustyöläisille voitaisiin turvata puolinälkäinen toimeentulo. Tällaisessa tilanteessa meillä ei ollut muuta ulospääsyä kuin alentaa luovutusvelvollisuutta mahdollisimman paljon ja muuttaa se veroksi. On suunnattava kaikki voimat ja huomio pientalonpoikaistalouden kohentamiseen. Sille on annettava kankaita, koneita y.m. suurtehtaiden tuotteita; tätä tehtävää emme ole kyenneet ratkaisemaan, ja kuitenkin se pitää ratkaista viivyttelemättä ja ratkaista se pienteollisuuden avulla. Tämän uuden toimenpiteen täytyy antaa tuloksia jo ensimmäisenä vuotena.

Ja sitten, miksi talonpoikaistalouteen kiinnitetään eniten huomiota? Siksi, että vain talonpoikaistaloudesta me voimme saada tarvitsemamme elintarvikkeet ja polttoaineet. Jos työväenluokka hallitsevana luokkana, diktaturiaan toteuttavana luokkana haluaa hoitaa talouttaan oikein, sen pitää sanoa, että kaikkein heikoimmaksi kohdaksi on osoittautunut juuri tuo talonpoikaistalouden kriisi; se on korjattava, jotta voisimme vielä kerran käydä käsiksi suurteollisuuden jälleenrakentamiseen ja päästä siihen, että samaisessa Ivanovo-Voznesenskin piirissä toimisivat kaikki seitsemänkymmentä tehdasta eikä vain kaksikymmentä kaksi. Silloin tuo suuri tehdasteollisuus tyydyttää koko väestön tarpeet, ja silloin ei talonpoikaissäestöltä oteta elintarvikkeita veron muodossa, vaan vaihdetaan niitä teollisuustuotteilla, joita työväenluokka sille antaa. Tämä on sitä parhaillaan elettyä siirtymäkautta, jolloin puute ja nälkä on tasattava niin, että yleisen aliravitsemuksen hinnalla pelastettaisiin ne, joita ilman emme voi ylläpitää jäljellä olevia tehtaita, rautateitä emmekä armeijaa tehdäksemme vastarintaa valkokaartilaisille.

Menshevikit ovat sättineet meitä ahkerasti luovutusvelvollisuuden johdosta sanoen, että Neuvostovalta ei ole antanut väestölle muuta kuin luovutusvelvollisuuden, puutetta ja hävitystä, että osittaisen rauhan palattua ja kansalaisodan päätyttyä teollisuutemme pikainen jälleenrakentaminen on osoittautunut mahdottomaksi. Mutta rikkaimmissakin maissa teollisuuden jälleenrakentaminen on vaatinut

vuosia. Niinkin rikkaan maan kuin Ranskan on käytettävä paljon aikaa teollisuutensa elvyttämiseen, vaikka Ranska ei olekaan kärsinyt tässä sodassa niin paljon kuin me, sillä hävitys kohdistui siellä vain pieneen osaan maata. Täytyy ihmetellä sitä, että me olemme osittaisen rauhan oloissa ensimmäisenä vuotena päässeet esimerkiksi siihen, että Ivanovo-Voznesenskissa on pantu käyntiin kaksikymmentä kaksi tehdasta seitsemstäkymmenestä ja tuotettu 117 miljoonaa 150:stä. Luovutusvelvollisuus oli aikoinaan kiertämätön, mutta nyt meidän on muutettava elintarvikepolitiikkaamme, toisin sanoen siirryttävä luovutusvelvollisuuden soveltamisesta verotukseen. Se parantaa eittämättä talonpojan asemaa, se antaa hänelle eittämättä mahdollisuuden luottaa paremmin, konkreettisemmin ja varmemmin siihen, että hän voi vaihtaa kaikki hallussaan olevat vapaat viljalylijäämät vaikkapa paikallisen käsiteollisuuden tuotteisiin. Juuri sen takia Neuvostovalan tällainen talouspolitiikka on välttämätöntä.

Nyt haluan lopuksi kosketella kysymystä, miten hyväksyttävää tällainen politiikka on kommunismin kannalta katsottuna ja miksi käy niin, että kommunistinen Neuvostovalta edistää vapaan kaupan kehittymistä. Onko tämä oikein kommunismin kannalta? Vastataksemme tähän kysymykseen meidän on tarkasteltava lähemmin niitä muutoksia, joita talonpoikaistaloudessa on tapahtunut. Alussa tilanne oli sellainen, että näimme koko talonpoikaiston ryntäävän tilanherrojen valtaa vastaan. Tilanherroja vastaan nousivat yhtäläisesti sekä köyhät pientalonpojat että kulakit, vaikkakin erilaisin aikomuksin: kulakkien tarkoituksena oli ottaa tilanherralta maat ja kehittää niillä omaa taloutaan. Juuri siinä tulivatkin esille kulakkien ja talonpoikaisköyhälistön erilaiset intressit ja pyrkimykset. Ukrainassa nuo eturistiriidat näkyvät vielä nytkin paljon selvempinä kuin meillä. Köyhälistö kykeni hyvin vähän käyttämään välittömästi hyväkseen tilanherroilta otettuja maita, köyhälistöllä ei ollut sitä varten tarvittavia materiaaleja eikä työvälineitä. Ja sitten näimme köyhälistön järjestäytyvän estääkseen kulakkeja anastamasta tilanherroilta otettuja maita. Neuvostovalta auttoi syntyneitä köyhälistökomiteoita meillä ja „vähäväkisten komiteoita” Ukrainassa⁶⁹. Mikä siitä on ollut tuloksena? Siitä on ollut tuloksena, että vallitsevaksi ainekseksi maaseudulla ovat tulleet keskivarakkaat

talonpojat. Me tiedämme sen tilastojen perusteella, ja jokainen maaseudulla asuva näkee sen omin silmin. Äärimmäisyyksien luku on vähentynyt, kulakistoa on vähemmän ja kurjuutta on vähemmän, ja väestön enemmistö on muuttumassa keskivarakkaaksi. Jos haluamme kohottaa talonpoikaistaloutemme tuottoisuutta, meidän on ensi sijassa otettava lukuun keskivarakas talonpoika. Kommunistisen puolueen on pitänytkin rakentaa politiikkansa sen mukaisesti.

Kun kerran maaseudun väestö on muuttunut keskivarakkaaksi, on autettava keskivarakasta talonpoikaa kohottamaan talouttansa ja lisäksi esitettävä hänelle samat vaatimukset, mitkä esitämme työläisellekin. Puolueen viime edustajakokouksessa oli pääkysymyksenä elintarvikepropaganda: kaikki voimat talousrintamalle, on kohotettava työn tuottavuutta ja lisättävä tarvikkeiden määrää. Mikään liike eteenpäin ei ole mahdollista, ellei näitä tehtäviä täydetä. Kun sanomme tämän työläisten suhteen, on meidän sanottava samaa talonpoikaistonkin suhteen. Valtio perii talonpojalta määrätyn veron, mutta vaatii sen sijaan, että talonpoika veron maksettuaan laajentaisi talouttaan tietäen, että häneltä ei oteta mitään muuta ja että kaikki ylijäämä jää hänelle talouden kehittämistä varten. Talonpoikaiston suhteen harjoitettavan politiikan muutos on siis selitettävissä sillä, että itsensä talonpoikaiston asema on muuttunut. Maaseutu on muuttunut suuremmassa määrin keskivarakkaaksi, ja tuotantovoimien kohottamisessa meidän on otettava se huomioon.

Lisäksi mainitsen vielä, että vuonna 1918 Brestin rauhan solmimisen jälkeen jouduin väittelemään niin sanottujen „vasemmistokommunistien”⁷⁰ ryhmän kanssa. Ne, jotka olivat silloin puolueessa, muistavat, miten eräät kommunistit pelkäsivät, että Brestin rauhan solmiminen vie pohjan kaikelta kommunistiselta politiikalta. Väitellessäni mainittujen toverien kanssa sanoin muun muassa: valtiokapitalismissa ei meillä Venäjällä ole mitään pelättävää, se olisi askel eteenpäin. Se tuntui hyvin kummalliselta: kuinka niin — valtiokapitalismiko olisi sosialistisessa Neuvostotasavallassa askel eteenpäin? Ja vastatessani tähän sanoin: tarkastelkaapa lähemmin, mitä näemme Venäjällä todellisuudessa esiintyvien taloudellisten suhteiden kannalta

katsoen. Meillä on havaittavissa ainakin viisi erilaista systeemiä eli talousmuotoa eli taloudellista järjestelmää ja ne ovat alhaalta ylöspäin lueteltuina seuraavat: ensimmäinen, patriarkaalinen talous, se on talonpoikaistalous, joka tuottaa vain itseään varten tai on paimentolais- tai puolipaimentolaistilassa, sellaisiahan meillä on vaikka kuinka paljon; toinen on pientavaratalous, joka myy tuotteitaan markkinoille; kolmas, kapitalistinen — se on kapitalistien, pienehkön yksityistaloudellisen pääoman ilmaantuminen; neljäs, valtiokapitalismi ja viides, sosialismi. Ja jos tarkastelemme lähemmin, meidän täytyy sanoa, että kaikki nämä suhteet ovat nytkin nähtävissä Venäjän taloussysteemissä, Venäjän taloudellisessa järjestelmässä. Meidän ei sovi missään tapauksessa unohtaa sitä, minkä voimme usein panna merkille, nimittäin työläisten sosialistista suhtautumista asioihin valtion omistamissa tehtaissa, missä työläiset itse keräävät polttoaineita, raaka-aineita ja tuotteita, tai kun työläiset pyrkivät jakamaan teollisuustuotteet oikein talonpoikaiston keskuudessa, kuljettavat ne liikennevälineillä kulutuspaikalle. Se on sosialismia. Mutta sen rinnalla on kuitenkin pientalous, joka hyvin usein on olemassa siitä riippumatta. Miksi pientalous voi olla olemassa sosialismista riippumatta? Siksi että suurteollisuutta ei ole jälleerakennettu, siksi että sosialistiset tehtaas saavat ehkä vain kymmenennen osan siitä, mitä niiden pitäisi saada, ja kun ne eivät saa, jää pientalous riippumattomaksi sosialistisista tehtaista. Maamme tavaton köyhtyneisyys, poltto- ja raaka-aineiden sekä kuljetusvälineiden puute on johtanut siihen, että pientuotanto on olemassa sosialismista erillään. Ja kysyn nyt: mitä on näissä oloissa valtiokapitalismi? Se on pientuotannon yhdistämistä. Pääoma yhdistää pientuotannon, pääoma kasvaa pientuotannosta. Tältä seikalta ei pidä ummistaa silmiä. Kaupan vapaus merkitsee tietysti kapitalismin kasvua, siitä ei pääse mihinkään, ja se joka yrittää kierrellä ja viitata asialle kintaalla, vain lohduttelee itseään sanoilla. Kun on olemassa pientalous, kun on olemassa vaihdon vapaus — ilmaantuu kapitalismi. Mutta onko meillä syytä pelätä tätä kapitalismia, kun tehtaas, kululaitos ja ulkomaankauppa ovat käsissämme? Sanoin silloin ja toistan vieläkin ja pidän kiistattomana sitä, että sellaista kapitalismia meidän ei tarvitse pelätä. Sellaista kapitalismia ovat toimilupayritykset.

Olemme pyrkineet tarmokkaasti solmimaan toimitilupa-sopimuksia, mutta tähän mennessä emme valitettavasti ole vielä solmineet ainoatakaan. Nyt olemme kuitenkin paljon lähempänä sitä kuin muutama kuukausi sitten, jolloin viimeksi keskusteltiin toimitiluvista. Mitä on toimitilupayritys taloudellisten suhteiden kannalta? Se on valtiokapitalismia. Neuvostovalta solmii sopimuksen kapitalistin kanssa. Sopimuksen mukaan hänen käyttöönsä annetaan tietty määrä tuotantovälineitä: raaka-aineita, kaivoksia, raaka-aine-alueita, vuorimalmia tai, kuten eräässä viimeisimmässä toimitilupaluonnoksessa, jopa erikoisalan tehdas (ruotsalaista laakeritehdasta koskeva toimitilupaluonnos). Sosialistinen valtiovalta antaa kapitalistille omistamiaan tuotantovälineitä: tehtaita, materiaaleja, kaivoksia; kapitalisti toisena sopimuspuolena, vuokraajana, käyttää sosialistisia tuotantovälineitä, saa voittoa pääomalleen ja antaa osan tuotteista sosialistiselle valtiolle.

Miksi tämä kaikki on meille tarpeen? Siksi että saamme heti tuotteiden määrän lisääntymään ja juuri sitä me tarvitsemme, sitä emme kykene itse tekemään. Ja niin syntyy valtiokapitalismi. Pelottaako se meitä? Ei pelota, sillä me itse päätämme, minkä verran annamme toimitiluvia. Ottaakamme vaikkapa öljytoimitilupa. Se antaa meille heti miljoonia puutia petrolia, enemmän kuin tuotamme itse. Se on meille edullista, sillä talonpoika rupeaa antamaan meille viljaylijäämiään tuosta petrolista eikä paperirahasta ja me voimme heti parantaa tilannetta koko maassa. Siksipä se kapitalismi, joka eittämättä kasvaa vapaasta kaupasta, ei meitä pelota. Se on oleva tulos kierron kehityksestä, tulos teollisuustuotteiden vaihdosta, vaikkapa vain pienteollisuuden tuotteiden vaihdosta maataloustuotteisiin.

Tänään annetusta laista voitte nähdä, että työläisille on eräillä teollisuuden aloilla myönnetty oikeus saada luontoispalkkiona tietty osa tehtaan tuotteista leipäviljaan vaihtamista varten. Niinpä tekstiilityöläiset, täytettyään valtion tarpeen, saavat osan kangastavarasta ja voivat itse vaihtaa sen viljaan. Se on välttämätöntä, jotta työläisten sekä talonpoikien asema saataisiin pikemmin paranemaan. Koko valtion mitassa emme voisi tehdä sitä, ja kuitenkin se pitää tehdä hinnalla millä tahansa. Sen vuoksi emme vähääkään sulje silmiämme siltä seikalta, että kaupan

vapaus merkitsee tietyssä määrin kapitalismin kehitystä, ja sanomme: tuo kapitalismi tulee olemaan valtion valvonnan, valtion silmälläpidon alaisena. Kun työväen valtio on ottanut käsiinsä tehtaat ja rautatiet, silloin tuo kapitalismi ei meitä pelota. Se elvyttää taloudellista toimintaa talonpoikaistalouden tuotteiden ja sen naapureina olevien kotiteollisuuden harjoittajien tuotteiden vaihdon alalla, vaikka kotiteollisuuden harjoittajat eivät tyydytäkään talonpojan teollisuustuotteiden tarvetta kovin merkittävässä määrin, mutta tyydyttävät silti tietyn osan siitä; talonpoikaistalouden tila kohentuu kuitenkin entiseen verrattuna ja sen kohentumista me tarvitsemme kipeästi. Kehittyköön pienteollisuus tietyssä määrin, kehittyköön valtiokapitalismi, se ei ole Neuvostovallalle vaarallista; Neuvostovallan on otettava asiat sellaisina kuin ne ovat ja nimitettävä niitä niiden omalla nimellä, mutta sen on valvottava tuota kehitystä ja määriteltävä sen mittasuhteet.

Toimiluvissa ei ole mitään pelättävää, jos me annamme toimiluvan anojille muutamia tehtaita ja pidämme suurimman osan omissa käsissämme; siinä ei ole mitään pelättävää. Olisi tietysti aivan järjetöntä, jos Neuvostovalta jakaisi toimilupayrityksiksi suurimman osan siitä, mitä omistaa; siitä ei tulisi toimilupia, vaan paluu kapitalismiin. Toimiluvissa ei ole mitään pelättävää niin kauan kuin pidämme käsissämme kaikki valtion tuotantolaitokset ja harkitsemme tarkoin ja kylmästi, mitä toimilupia, millä ehdoilla ja missä laajuudessa voidaan myöntää. Tätä tietä kasvava kapitalismi on valvonnan ja kirjanpidon alaisena, ja valtiovalta pysyy työväenluokan ja työväen valtion käsissä. Meitä ei pelota toimilupien muodossa oleva pääoma enempää kuin sekään, mikä kasvaa väistämättömästi osuuskuntien kautta, vapaan kaupan kautta; meidän on pyrittävä kehittämään ja kohentamaan talonpoikaiston asemaa; meidän on keskitettävä koko tarmomme, jotta se tapahtuisi työväenluokan eduksi. Kaiken mitä voimme tehdä talonpoikaistalouden kohentamiseksi, paikallisen tavaravaihdon kehittämiseksi, suunnitellen samalla yleisvaltakunnallisen talouden siten, että sosialistisen suurteollisuuden jälleenrakentaminen kävisi nopeammin kuin tähän asti, toimilupien avulla me teemme kaiken sen pikemmin kuin ilman toimilupia, levähtäneen ja toipuneen talonpoi-

kaistalouden avulla me teemme sen pikemmin kuin sen äärimmäisen puutteen oloissa, joka on vallinnut talonpoikaistaloudessa tähän saakka.

Tämän halusin sanoa siitä, miten on arvioitava tätä politiikkaa kommunistiselta näkökannalta, miksi sitä tarvitaan ja miksi se oikein sovellettuna saa aikaan parannusta viipymättä tai ainakin nopeammin kuin saataisiin aikaan ilman sitä.

*„Pravda” №№ 81, 82 ja 83,
huhtikuun 15, 16 ja 17 pnä 1921*

*Julkaistaan
„Pravda” lehden tekstin mukaan*
